

MIDTJYSK
ARBEJDERHISTORIEFESTIVAL 2024
RANDERS

Foredrag, debat, sang og musik om arbejderbevægelsens historie og kultur

**GENERALSTREJKEN
I RANDERS
ARBEJDSMILJØ-
KAMPENS HISTORIE
OP MØLLER OG
DET MULTINATIONALE
GENNEMBRUD**

**FRI
ENTRE**

LØRDAG DEN 1. JUNI KL. 9.00-17.00
FRITIDSCENTRET, VESTERGÅDE 15, 8900 RANDERS

KUNSTIG INTELLIGENS, NY TEKNOLOGI OG ARBEJDSSTID

UDVIKLINGEN GIVER ØGET ØKONOMISK RÅDERUM. SÅ KAN MAN VEL SÆNKE DEN UGENTLIGE ARBEJDSSTID.

Den ugentlige arbejdstid for lønmodtagere er et varmt politisk emne. Argumenter og synspunkter flyver gennem luften, ikke mindst hos socialdemokrater. S-minister Kaare Dybvad har som del af dette skrevet bogen »Arbejdets land«. Arbejderbevægelsen har traditionelt kæmpet for bedre rammer, herunder reduceret ugentlig arbejdstid og årligt (ferie).

- Hvorfor er det lige den nuværende arbejdstid der er den perfekte?
- Er der kobling til det dagsordenen om »velfærd OG skattelettelser«?
- Hvorfor skal produktivetsgevinster ikke bruges til arbejdstidsnedsættelser i en tid med stress, pressede børnefamilier etc.?
- Kunne øgede skatter på andet end lønmodtagerindkomster ikke være en vej frem?
- Hvordan og hvem skal have gevinsterne af den øgede produktivitet, som bl.a. skabes gennem lønmodtagernes arbejdsindsats?

I en paneldebat sættes der fokus på disse spørgsmål og forskellige synspunkter herom.

Deltagere: Sofie Holme Andersen (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd), Jens Joel (MF for S) og Henning Overgaard (forbundsformand, 3F).

Ordstyrer: Karl Schmidt

Kom og giv dit bidrag til denne vigtige debat - så det bliver os, der styrer forandringen og ikke den, der styrer os.

Sofie Holme Andersen (AE)

Jens Joel (S)

Henning Overgaard (3F)

SPOR 1

TINA BJERREGAARD

13.00 - 13.50

KOLINDSUND-KONFLIKTEN 1922-26

Arbejderne i Kolindsund oplever i starten af 1920'erne, at lønningerne falder. Samtidig vil nye ejere i Kolindsundaktieselskabet ikke acceptere fagforeningens forhandlingsret. Kolindsund-sagen fører til, at Venstre-regeringen Madsen-Mygdal gennemfører tugthusloven i 1928. I 1937 bliver den ophævet.

Tina Bjerregaard er cand. mag. ved Museum Østjylland.

HANNE SCHAUMBURG-SØRENSEN

14.00 - 14.50

KØN ELLER KLASSE?

De første kvindelige fagforeninger i Randers. Det centrale spørgsmål var om det var organisering som kvinder eller som arbejdere?

Hanne Schaumburg Sørensen er ph.d. ved Museum Østjylland.

VIKTOR BJERG BONDESEN

15.00 - 15.50

STENKAST, SKRUEBRÆKKERE OG SABLER

Generalstrejken i Randers 1922 satte fokus på de faglige kamp- og arbejdsforhold med arbejdsgiverkrav om lønnedgang og ophævelse af 8-timers arbejdsdagen. Strejken handlede også om skruebrækkeri og faglig solidaritet og klassekamp.

Viktor Bjerg Bondesen er cand. mag. ved Museum Østjylland.

SPOR 2

NINA TRIGE ANDERSEN

13.00 - 13.50

SKRANKEPAVER OG BLANKETFINKER

HK Kommunals faglige kamp i 100 år. Beretningen om, hvordan organiseringen blandt kontorfolkene foregik. Det var en faglig udvikling, som tog opgør med både arbejdsgivere og faglige myter og roller i fagforeningen.

Nina Trige Andersen er historiker og journalist.

MARIE KLITHEDE

14.00 - 14.50

BESÆTTELSEN SET Gennem HANS SCHERFIG OG HANS KIRKS ROMANER

Gennem en analyse af de to kommunistiske forfatters romaner sættes der kritisk fokus på myter og historisk sandhed om de 'fem onde år' fra 1940-45, som den tyske besættelse blev kendt som i eftertiden.

Marie Klithede er historiestuderende ved Aarhus Universitet.

KENN TARBENSEN

15.00 - 15.50

DET MULTINATIONALE GENNEMBRUD

»Danmark bliver mere og mere et filialland«, mente skibsreder A.P. Møller. Han var en arg modstander af socialdemokraternes positive indstilling til udenlandske virksomheder, som ville investere i Danmark. Han vendte sig imod S-formand Jens Otto Krag's kampanjer for at tiltrække udenlandske investeringer. Kommunisterne var enige med skibsrederen. Udenlandsk kapitalinfiltration, sagde de.

Kenn Tarbensen er ph.d. i historie og arkivar ved Rigsarkivet Viborg. Fra 2001 seniorforsker.

SPOR 3

SØREN KOLSTRUP

13.00 - 13.50

SLAGET PÅ GRØNTTORVET 1918

Første Verdenskrig var slut i 1918. Ledigheden voldsom. Jorden gødet for revolutionære ideer og brydninger i arbejderbevægelsen. Skønt udfordret fra venstrefløjen var Socialdemokratiet i 1920 den dominerende kraft.

Søren Kolstrup er historiker og lektor emeritus.

NIELS ERIK DANIELSEN

14.00 - 14.50

ARBEJDSMILJØKAMPENS HISTORIE

Indsatsen for at sikre arbejderne liv og helbred har alle dage stået centralt i fagbevægelsens historie. Også selv om det har kostet hårdt arbejde at få regler og lovgivning på plads.

Niels Erik Danielsen er tidl. arbejdsmiljøekspert i 3F.

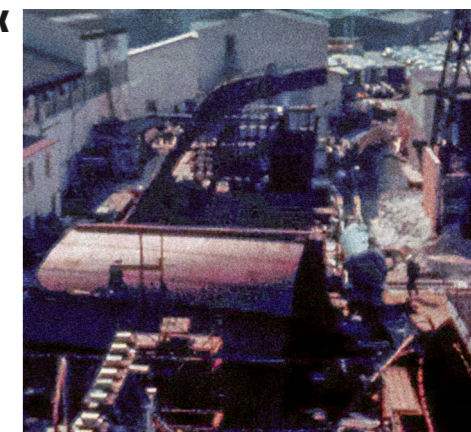
LARS HENRIKSEN

15.00 - 15.50

AARHUS FLYDEDOK - I ORD OG TONER

Flydedokken blev grundlagt i 1945 og spillede en central rolle i byens faglige og erhvervmæssige udviklingen frem til lukningen i 2004.

Lars Henriksen er tidl. sikkerhedsrepræsentant og musiker.

METALKORET SLÅR TONEN AN

Med Arbejdersangbogen i hånden og stemmerne stemt til fællessang lader vi lokalet fylde af glade sangstemmer og optimistiske toner. Hold intet tilbage – giv den gas.

Kl. 11.00

ARBEJDERNES SANGE OG DERES HISTORIE

Ved Bertel Nygaard,
professor og musiker,
Aarhus Universitet.

Kl. 16.00 - 17.00

BLIV MEDLEM AF SFAH

SFAH er et selskab for dig, som er interesseret i arbejderbevægelsens og venstrefløjens kulturelle, faglige og politiske historie.

ALLE MEDLEMSKABER INKLUDERER FØLGENDE:

- Tidsskriftet **Arbejderhistorie** to gange årligt (trykt eller elektronisk)
- 20% rabat på alle SFAH's bøger (dog undtaget tilbud)
- Indbydelser og gratis deltagelse i selskabets egne foredrag, arrangementer og læsekredse
- Nyhedsbreve – når du tilmelder dig dette på www.sfah.dk
- Mulighed for at støtte forskningen i og formidlingen af arbejderbevægelsens historie.

BASISMEDLEMSKAB

Du modtager tidsskriftet elektronisk to gange årligt (husk oplysning om e-mail-adresse)

Pris: 200 kr./studerende, elever, lærlinge: 100 kr.

ORDINÆRT MEDLEMSKAB

Du modtager tidsskriftet i trykt udgave (ca. 175 sider pr. nummer) to gange årligt

Pris: 450 kr.

INTERNATIONALT MEDLEMSKAB

Du modtager to trykte tidsskrifter to gange årligt.

Pris: 525 kr.

STØTTEMEDLEMSKAB

Du modtager tre trykte tidsskrifter to gange årligt.

Pris: 2.125 kr.

INDMELDelse

www.sfah.dk

Før du kan registreres som medlem skal du betale overstående beløb til: Arbejdernes Landsbank 5361-0000462325

MOBILPAY: 92597

(mrk. navn, adresse og e-mail)

RADIO STJERNEN

EN PODCASTRADIO MED FOKUS PÅ ARBEJDERHISTORIE

Radio Stjernen sender podcasts om arbejderbevægelsens faglige, politiske, sociale og kulturelle historie. Radio Stjernen er støttet af Kulturministeriet.

JØDISKE SOCIALISTERS HISTORIE

Den svenske arbejderhistoriker Håkan Blomqvist gæstede København i januar 2024 og gav et spændende foredrag om den jødiske socialistiske bevægelse BUND. Han fortalte om bevægelsens opståen i det russiske zarrige, og om den rolle, som bevægelsen spillede i og efter Den russiske revolution. Blomqvist redegjorde desuden for bevægelsens historie i Sverige omkring Anden Verdenskrig.

MORDET PÅ KALVEBOD BRYGGE

Dagbladet Aktuelt blev lukket i 2001 og dermed sluttede 130 års avishistorie fra starten i 1871. Men hvem førte kniven? Det fortæller Freddie Kristiansen, mangeårig tillidsmand for journalisterne om i en beretning, der er en historisk fortælling om det socialdemokratiske medieimperium. Det voksede sig stort mellem 1. og 2. Verdenskrig. Men efter Besættelsen forsvandt det trin for trin.

STORSTREJKEN I RANDERS

Det er tæt på revolution i Randers i 1922, da en arbejdskamp bryder ud. Myndighederne frygter en revolution. Derfor slår de hårdt ned på de involverede arbejdere, der heller ikke i de hektiske dage henter megen støtte fra fagforeningerne og den socialdemokratiske presse. Begivenhederne sætter skub i den unge kommunist Martin Nielsens senere karriere.

LOUIS PIO I AMERIKA

Louis Pio kaldte i 1871 til kamp. Men hans rygte var blakket da han flygtede til USA med penge, han havde fra Københavns Politi. Mange arbejdere blev rasende, og Pio gik fra arbejderhelt til forræder. Med tiden er billedet blev mere nuanceret. Det har historiker Anders Bo Rasmussen søgt at lave om på. Gennem arkivstudier i USA har han fokuseret på Pios amerikanske liv.

radiostjernen.dk

Samler fagforeningerne og lønmodtagerne i Danmark nationalt og lokalt – i dag og i fremtiden.

www.fho.dk

SFAH FORLAG

Bøger med fokus på arbejderbevægelsens historie.

VIDEN · UDVIKLING · SAMVÆR

Arbejdernes Oplysnings Forbund vil være det foretrukne valg omkring oplysnings- og læringsbehov.

www.aof.dk

ARBEJDERHISTORISK SAMLING RINGKØBING AMT (ASRA)

Foreningen blev stiftet i 1983 og har til formål at sikre bevaring og formidling af arbejderne og arbejderbevægelsens historie i Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Lemvig, Ringkøbing-Skjern og Struer kommuner i det tidligere Ringkøbing Amt.

www.asra.dk

Faglige Seniorer

Faglige Seniorer er en selvstændig organisation for fagbevægelsens seniormedlemmer.

www.fagligeseniorer.dk

